

Barcelona, 23 de setembre de 2021

Fer front a les desigualtats educatives

L'educació pública serà de qualitat en la mesura que acompleixi la seva funció: donar una educació a tot l'alumnat, ateses les necessitats educatives de cadascú.

Després de les dures retallades als serveis públics que van protagonitzar els governs catalans fa 10 anys i quan encara no s'havia recuperat el nivell de despesa anterior, la crisi sanitària ha agreujat les desigualtats que persisteixen en la nostra societat i de les quals el nostre sistema educatiu n'és el reflex.

Les dificultats per resoldre àgilment i adequadament les situacions de les persones amb més vulnerabilitat són provocades per la manca de coordinació de les diferents administracions i entitats, per l'escassetat de recursos existents i per la manca de polítiques consensuades per resoldre unes desigualtats que fa anys que són conegudes, però que no s'han abordat amb rigor ni amb els mitjans necessaris.

A Catalunya existeixen més de 400.000 infants que viuen per sota del llindar de pobresa i les dades fins al dia d'avui ens indiquen que el 80% d'aquests continuaran en la pobresa en la vida adulta, si no s'implementen mesures correctores en l'àmbit educatiu i altres àmbits.

L'origen de les desigualtats educatives ve determinat essencialment per la situació socioeconòmica de la família, el centre educatiu, la comunitat o el lloc on viu. Així cal posar el focus també en com s'usa el temps fora de l'horari escolar pròpiament dit i com aquest afecta el rendiment escolar de l'alumnat d'estatus econòmic més desfavorit.

L'educació i la formació han estat històricament una de les eines més importants per superar les desigualtats socioeconòmiques juntament amb polítiques i accions socials. Com a entitats compromeses en l'Educació Pública som conscients del paper que té l'educació en el cercle pervers de la pobresa i reclamem mesures urgents per resoldre l'actual situació.

1.- Educació pública de qualitat. La pública, al centre de les prioritats

Una xarxa pública potent és l'element imprescindible a l'hora de combatre la desigualtat econòmica i social. Cal ampliar-la i reforçar-la tenint en compte que:

- Hem de tenir una oferta d'educació pública suficient i adequada arreu del territori, tot reduint la sobreoferta dels centres privats-concertats i corregint infraoferta dels

centres públics. Els canvis demogràfics - desiguals territorialment i subjectes a fluxos migratoris - han de provocar la revisió del mapa escolar i la renovació dels concerts educatius.

- Exigim augmentar l'oferta pública en educació presencial post-obligatòria i a més constatem el desequilibri en l'oferta post obligatòria de formació no presencial (quasi inexistent en la xarxa pública).
- Hem d'aplicar aprenentatges de la pandèmia: reducció efectiva del nombre d'alumnes per grup, desdoblament de grups, la codocència, ús d'espais addicionals, ús d'espais a l'exterior, coordinació entre el Departament i l'administració local per planificar i compartir recursos (plans d'entorn...), garantint el professorat per fer-ho.
- És imprescindible un impuls decidit contra la segregació escolar assegurant una planificació educativa efectiva, limitant, actuant en els processos d'escolarització (condicionant l'elecció de centre educatiu), en el disseny de plans comunitaris i en la dotació de recursos als centres i a la comunitat educativa, i creant un observatori públic per l'equitat que pugui orientar les polítiques educatives en aquest sentit.
- S'han d'incrementar el nombre de places públiques en l'escola bressol, amb qualitat de l'atenció educativa, i fer-les realment assequibles a les franges de població amb menys recursos econòmics, tendint a la gratuïtat en l'etapa educativa 0-3. Cal oferir a les famílies espais d'intercanvi on puguin compartir experiències i establir vincles que els ajudin a tenir un sentiment de pertinença a la comunitat.
- Cal garantir que les escoles rurals – situades en poblacions de menys de 4000 habitants, però que cobreixen les necessitats d'un territori molt ampli - disposin d'una bona coordinació i una oferta educativa suficient per garantir l'equitat.
- Reclamem un replantejament del temps del migdia dels centres educatius públics, aplicant-hi els recursos que siguin necessaris- per universalitzar en condicions de gratuïtat i qualitat els menjadors escolars.
- Com s'ha demostrat aquest curs, cal un increment substancial de l'oferta de Formació Professional, sostinguda en el temps, ben planificada, suficient, que doni resposta a les necessitats de les persones, territorials i sectorials, i basada en l'oferta pública i la presencialitat. L'oferta s'ha d'orientar a empoderar la població jove per accedir al món del treball i no a generar mà d'obra precària i vulnerable. En aquest sentit s'han d'eliminar les taxes de matriculació dels cicles formatius de grau superior.
- L'accés a la Universitat ha de ser lliure de barreres econòmiques. Cal seguir amb la reducció de les taxes de graus i màsters i implementar beques salaris i recursos

semblants que facin efectiu el dret d'accés a l'educació superior a la majoria dels nostres joves.

- L'Educació al llarg de la vida ha estat una de les ventafocs del nostre sistema educatiu, cal un gran esforç d'augment d'oferta pública, en quantitat (més centres, més places i més activitats) i varietat i vetllant especialment per les necessitats formatives per les persones amb més vulnerabilitat.
- Independentment dels canvis en els àmbits digital, pedagògic i social cal que els professionals de l'educació, sigui quin sigui el seu camp d'experiència, tinguin accés a una formació constant que els permeti millorar la pràctica educativa i entomar els reptes quotidians a escoles i instituts. És imprescindible que aquesta formació es doni a la totalitat dels equips, dins de l'horari laboral docent. És responsabilitat del Departament d'Educació invertir en formació permanent per aconseguir equips de professionals capaces d'aconseguir una transformació educativa inajornable.
- Conjuntament amb les mesures proposades en aquest document, cal disposar de millors mecanismes per assegurar la bona qualitat de l'ensenyament i de l'aprenentatge als centres educatius

2.- Escola democràtica.

El funcionament democràtic dels centres és imprescindible per garantir un sistema educatiu inclusiu, equitatiu, al servei de les necessitats del nostre poble. Per això calen canvis normatius a la governança dels centres educatius i del sistema, cap a un model participatiu de tota la comunitat educativa, on els òrgans col·legiats (Consell Escolar i Claustre) recuperin la seva centralitat i que bo i garantint un accés democràtic a les direccions dels centres, impedeixin discrecionalitat de les seves actuacions per assegurar que iniciatives, opinions i objeccions de docents no tindran conseqüències laborals negatives a curt i mitjà termini per als treballadors i treballadores.

- Recuperar el concepte de comunitat i d'usos comunitàries en els espais vinculats a l'educació.
- Fer que el procés de digitalització es basi en la Sobirania Digital: educació per formar i apoderar a l'alumnat en la tecnologia digital - basant-se en eines i plataformes de programari lliure - garantint la protecció de les dades de l'alumnat i els professionals de l'educació i fomentant els usos democràtics de la tecnologia.
- Cal una política de transparència de les dades del Departament d'Educació, accés públic a les dades (educatives, econòmiques, etc) de tots els centres (públics i

concertats) sense fomentar la competència entre centres i assegurant sempre la protecció de dades d'alumnes, treballadors i conjunt de la comunitat educativa.

3.- Escola catalana.

El català ha de ser llengua vehicular i del sistema educatiu, com a factor de cohesió social i d'igualtat d'oportunitats. El Departament ha de tenir-hi una actitud proactiva, clara i ha de posar els mitjans materials (aules d'acollida, dotacions docents, recursos d'aula,..) perquè l'accés a la competència lingüística plena en català sigui efectiu per al conjunt de l'alumnat, fent una atenció especial als sectors en situació de més vulnerabilitat.

4.- Educació inclusiva i equitat.

La inclusió i l'equitat han de ser dos dels objectius centrals del nostre sistema educatiu, i s'han de concretar en polítiques concretes més enllà de les declaracions. L'escola inclusiva té com darrer objectiu que tot l'alumnat desenvolupi al màxim totes seves capacitats i potencialitats, per construir el seu projecte personal i professional. Cal el compromís per garantir l'accés i la permanència de tot l'alumnat en el sistema educatiu ordinari de qualitat i equitat.

- Calen compromisos concrets en dotacions de recursos, memòries econòmiques i òrgans de seguiment de la implementació del decret d'inclusió i de la resta d'actuacions que es vinculin a l'equitat i la inclusió.
- És necessari que el departament d'educació defineixi clarament quins són els aprenentatges bàsics que s'han d'assolir en finalitzar l'educació obligatòria. Aquest currículum clar, assequible i avaluable ha de ser la base de les adaptacions que han de realitzar els centres i els docents per adaptar-lo a les necessitats del seu alumnat.
- Reclamem un marc clar que afavoreixi metodologies plurals, les adequacions curriculars així com els recursos necessaris per potenciar el treball dels equips pedagògics, l'acompanyament de l'alumnat en cotutories o la codocència i en general les actuacions per afavorir l'equitat i la inclusió en les activitats curriculars.
- El temps de migdia forma part del projecte educatiu dels centres i, com a tal, ha de ser també inclusiu, disposant dels mitjans materials i humans necessaris per atendre a tot l'alumnat, amb independència de les seves característiques, les necessitats educatives i el seu nivell adquisitiu. És urgent i necessari un replantejament del temps de migdia dels centres educatius públics per universalitzar en condicions de gratuïtat i qualitat els menjadors escolars, prioritzant les zones d'alta exclusió, actualment amb índexs molt alts de beques menjador.

- Cal un pla específic i generalitzat de Formació del Professorat per apoderar-lo en l'aplicació de mesures inclusives en la seva tasca docent.

5.- Educació feminista

L'educació feminista ha de ser motor de la transformació educativa per una escola pública emancipadora. L'ús dels espais, els materials d'aprenentatge, la cura en l'ús del llenguatge (per avançar cap a al seu ús inclusiu), les actituds com a docents han de ser objecte de revisió en termes feministes. Per anar més enllà de les paraules cal:

- Tenir Plans de Formació en coeducació per al personal dels centres educatius.
- Dotació horària suficient tant per a les persones concretes com per als òrgans col·legiats que han d'impulsar mesures educatives que fomentin la igualtat real i efectiva entre homes i dones.
- Revisar el currículum per garantir la presència d'elements imprescindibles en aquest sentit (educació, efectiu-sexual, coneixement dels estereotips de gènere,...).

6.- Educació laica:

Defensem un model d'escola que eduqui sense dogmes, en valors humanistes i universals, en la pluralitat, el respecte als drets humans, el respecte de la diferència i de la diversitat, en els valors ètics no sexistes i democràtics. Volem una escola on se sentin còmodes els creients i els no creients i rebutgem la presència de la confessionalitat dins els centres escolars. Demanem que el Departament s'impliqui en els canvis normatius necessaris per canviar la situació actual i arribar al marc de convivència que proposem.

Marc Unitari de la Comunitat Educativa (MUCE)

Associacions Federades de Famílies d'Alumnes de Catalunya (aFFaC) - Associació d'Estudiants Progressistes (AEP) - Associació de Joves Estudiants de Catalunya (AJEC) - Associació de Mestres Rosa Sensat (AMRS) - Catalunya Laica - Federació d'Associacions de Pares d'Alumnes d'Educació Secundària (FAPAES) - Federació d'Educació de CCOO (CCOO Educació) - Federació d'Ensenyament de la CGT - Federació de Moviments de Renovació Pedagògica de Catalunya (FMRPC) – UGT Serveis Públics Educació (UGT Educació) - Front d'Estudiants (FdE) - Intersindical-CSC Educació - Sindicat d'Estudiants (SE) - Sindicat d'Estudiants dels Països Catalans (SEPC) - USTEC-STEs (IAC)